

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies decimus et undecimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1868

Vita S. Vinardo Afficta Auctore anonymo E veteri Cellensis prope Lingonas
ecclesiæ codice Ms.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71246](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71246)

ACCORDA
C. B.

quidem, nomine Genitum, matrem vero, Acliam appellatam habuisse, a Deo per hosce precibus impetratus, erudiendus Sixto Pontifici traditus ac abs hoc per gradus ecclesiasticos ad episcopatum promotus fuisse narratur. Adhæc eadem propemodum omnia, quæ de Vinardo dictæ Lectiones, de Genulpho etiam dictæ Vitæ memoriæ produnt, frequenter etiam viæ in verbis, sed tantum fere vel in ordine, quo res gestas narrant, vel loco, quo hæc Genulphum, illæ Vinardum cum discipulis, a se congregatis, commoratum ferunt, invicem dissonæ; cum autem sic habeat, e duabus dictis S. Genulphi Vitis vel saltem ex harum alterutra conflatas contractione esse novem, de quibus hic nobis sermo, ecclesiæ Cellensis de S. Vinardo Lectiones, merito æstimes.

Vitis mutatae
sint ac proin,
quæ tradunt,
ad Vinardum

8 Hæc quidem tam una, quam altera e duabus illis Vitis longe breviores sunt, dumque duæ Sancti cujuscumque Vitæ, quarum altera prolucior, altera contractior est, inveniuntur, plerumque prolucior e contractiori per amplificationem nata ab eruditis existimatur; verum viæ ullam Sancti cujuscumque Vitam, e Lectionibus, in ecclesiastico ejus officio recitari solitis, compositam, invenias, hæcque ut plurimum, ne dicam semper, e Sanctorum Vitis, per eos, qui ecclesiastica de hisce composuere Officia, in compendium, quo paucis multa complecterentur, contractis, adornatæ deprehenduntur; cum autem sic habeat, nec ulla S. Vinardi duæque contra, uti e jam dictis constat, S. Genulphi Vitæ reperiantur, verosimillime harum, tunc passim haud notarum, unam, si non et alteram, qui ecclesiasticum S. Vinardi Officium, recitari in ecclesia Cellensi solitum, composuit, ad manum habuerit, omniaque fere, quæ in illa de S. Genulpho memorantur, haud prorsus inepte S. Vinardo, cujus gesta ignorari sciebat, absque ullo, ne qualecumque furtum hujusmodi, in Sancti hujus gratiam commissum, delegeretur, periculo applicari posse putans, ex iis, in compendium contractis, Lectiones, in Officio ista recitandas, concinnavit.

haud spectent,
ne emortuali
quidem hujus
tempore deter-
minando

9 Ita sane rem vere factam, vel idcirco apparet, quod alioquin, ut universa propemodum, quæ de S. Vinardo in Lectionibus istis narrantur, de Genulpho etiam in duabus hujus Vitis, in quibus tamen id, ut jam vidimus, fit, referrentur, futurum fuisse haud videatur. At vero, cum sic, ut jam dixi, habeat, non ad S. Vinardum, sed ad S. Genulphum spectare, quæ Lectiones illæ memorant, sunt censenda nihilque adeo harum fide de Sancto nostro merito credendum. Hinc, etsi Vinardum fuisse a Sixto Pontifice ordinatum episcopum, diserte tradant, ei ego non episcopi, sed, ecclesiæ Lingonensis, quæ, quemadmodum e veteribus hujus Breviariis Mss. supra citatis liquet, S. Vinardum, ut confessorem non pontificem, antiquitus coluit meliusque ob jam dicta eodem, quo ante annum 1604, officio, omissis etiam in hoc, quas supra num. 5 et 6 huc transcripsi, lectionibus propriis, colere perrexisset, auctoritate potissimum impulsus, confessoris dumtaxat titulum attribui. Hinc, etsi certe, ut Vinardus, quem et circa Decii tempus natum et a Sixto II Pontifice fuisse eruditum, non obscure produnt, vel ad sec. III vel ad sequentis initium referatur, exigant, eum ego ad VIII æræ Chri-

stianæ seculum cum Castellano, cujus vestigia hac in re illum, qui Martyrologium Parisiense, anno 1127 vulgatum, contexit, secutum etiam esse conspicio, malui referre.

10 Nescio quidem, qua ratione impulsus Castellanus seculum VIII potius, quam aliud quoddam antierius S. Vinardo assignarit; verum cum haud temere vel litteris quidquam mandare vel tempus, quo quid factum sit, determinare sit solitus, errori me minus, si ipsum, quam si Lectiones, quæ, cum ad Vinardum e dictis neuliquam spectent, temporane sane, quo hic vixerit aut obierit, determinando apte nullatenus sunt, hic sequeretur, exponendum putavi. Porro, etsi ob jam dicta nec emortuale Vinardi tempus statui, nec quidquam de hoc Sancto nostro tuto credi Lectionum istarum auctoritate possit, eas tamen ego omnes novem sub Vitæ, quam in totidem numeros dividam, S. Vinardo affectæ titulo, Commentario huic, Adnotationibus etiam, ubi id res exiget, adjunctis, subnecto; id autem vel idcirco facere est visum, quod ita sit futurum, non tantum ut ab iis, penes quos Opus nostrum exstat, tam cum duabus dictis S. Genulphi Vitis, quam cum brevioribus num. 5 et 6 huc transcriptis Breviarii Lingonensis Lectionibus conferri facile queant, verum etiam ut certo, quod ad rem potissimum hic facit, universi et singuli, a quibus factum id fuerit, primo quidem e duabus istis S. Genulphi Vitis aut saltem ex harum alterutra proluciores ecclesiæ Cellensis Lectiones, deinde vero ex hisce Breviarii Lingonensis Brevis promanasse seu contractione esse conflatas, dilucide perspiciant ac porro simul etiam, quæ dixi, consecraria inde esse, agnoscant.

VITA

S. VINARDO AFFICTA

Auctore anonymo

E veteri Cellensis prope Lingonas ecclesiæ codice Ms.

CAPUT UNICUM

Sancti parentes, nativitas, pia sub Sixto Pontifice educatio, ordinatio in episcopum, miracula, cruciatus pro fide tolerati, vita austera, obitus.

Temporibus Decii imperatoris persecutio Christianorum acriter in urbe grassabatur Romana, adeo ut pæne omnes, qui Christum confitebantur, per impium jam supra dictum Augustum idolis sacrificare compellebantur, aut variis perimebantur tormentis. In illis itaque diebus

Parentum pio-
rum, sed diu
sterilium pre-
bitus

A diebus fuit quidam homo Christianissimus, Genitus nomine, nobili genere inclitaque ortus prosapia, occulte Christianitatis servans habitum, multas pauperibus, viduis et orphanis devotissime præbendo eleemosynas, observans illud: Date eleemosynas, et omnia munda sunt vobis *a*. Qui non ob amorem illicitæ voluptatis, sed propter filiorum procreationem accepit secundum suam nobilitatem excellentissimis ortam natalibus uxorem, nomine Acliam, valde a Deo dilectam; qui per diuturnum tempus simul commorantes filium genere * nequiverunt.

* I. gignere
a Deo imperatus Winardus Sixto Papæ erudiendus traditur,

2 Ambo autem erant justî incidentes in mandatis et justificationibus Domini, quorum utroque preces ad Dominum fudit, ut illorum viscera sacro semine dignaretur perfundere, quatenus filium procreare potuissent. Qui exaudivit preces, et dedit beatissimæ Aclie conceptum; quod cernens beatus Genitus innumerabilis Deo reddidit gratias, sciens, Deo sibi propitio esse fecundam prolem generandam. Postmodum vero, præclarissimo partu edito a matre, in ejus nativitate valde gavisus parentes, in abluitionem sacri Baptismatis in unum convenientes, puerum Deo dilectum, nomine suo vocaverunt Winardum. Cum autem crevisset, omnes mirabantur elegantem illius formam egregiamque pulchritudinem. Nam cum lustrî haberet curricula transacta, tradiderunt illum beato Sixto, Papæ Romano, poscentes eum, ut Puerum sacris imbueret disciplinis, qualiter ejus vestigia juxta humanum posse sequi valeret. Vir denique sanctissimus cum gaudio illum suscepit, et infra breve spatium vetus ac novum Testamentum ei memoriter tradidit.

sanctitate præcellens, episcopus ad hoc ordinatur,

3 Ipse autem puer, divina fultus Clementia, quamvis ætate esset puer, moribus tamen senex erat. Nam, si quis ex illius sodalibus atque juvenibus eum convitiaretur atque verberaret, cum gaudio magno propter nomen Domini patienter sufferebat. Videns quoque beatus Sixtus illius sanctitatem nec non et patientiam, per ordinem omnes ecclesiasticos gradus ei committens, ad ultimum ordinavit episcopum. Cum autem ipse in scholaribus moraretur disciplinis, beatissima mater ejus migravit a seculo.

C Pater nempe cujus, dolens multum de morte uxoris, noluit ullam accipere consolationem; sed tamen veniens ad beatum Sixtum, cui suum tradidit Filium, narravit illi dolorem, quem ex amissa contraxerat conjuge. Beatus itaque Sixtus multis verbis eum consolatus est; et jam consolatione præcepta abiit in domum suam, magnas Deo referens gratias pro conjuge, quam jam Dominus in regnum transtulerat suum *b*.

b puellam agrorum sanat eamque et parentes baptizat:

4 Audiens autem hoc quidam homo, nomine Aclibertus *c*, venit ad sanctum Winardum et cecidit ad pedes ejus, dicens: Obsecro te, domine, ut venias in domum meam, et liberes filiam meam ab infirmitate, qua detinetur: si enim hoc feceris, credam in Deum tuum. Tunc abiit sanctus Winardus cum illo et sanavit filiam ipsius in nomine Domini. Videns autem pater filiam sanata, cœpit deprecari beatum Winardum, ut baptisaret eum cum uxore et filia. Audientes itaque multi infirmi miracula, quæ faciebat Winardus, cœperunt venire ad eum, ut sanaret eos: at ille curabat eos in nomine Domini.

d

5 Interea cum hæc agerentur, quidam homo abiit et nunciavit Dioscoro comiti, quod magi duo advenissent a partibus Romæ *d*, qui

docerent templa deorum destrui, ceremonias respui, et omnia prisce legis decreta convelli. Unum enim Deum prædicant coli, cujus etiam se famulos protestantur. Hæc audiens comes misit milites, qui eos in conspectu suo exhiberent. Et cum fuissent ante illum adducti, interrogavit illos dicens: Nunquid non magi illi estis, qui subvertitis nostram civitatem. Ad hæc beatus Winardus respondit: Non sumus magi, sed servi Domini nostri Jesu Christi. Tunc comes dixit: Nisi sacrificaveritis diis et revocaveritis omnes, quos in errorem induxistis, per multa tormenta vos interficiam. Tunc sanctus Winardus respondit: Neque te timeamus, neque tormenta tua, quia non vales amplius nocere, nisi quantum Dominus noster tibi permiserit.

6 Tunc comes, ira commotus, jussit illos fustibus cædi. At illi cum cæderentur, benedicebant Dominum, qui illos confortabat. Videns autem, quod nihil illis nocere potuisset, jussit illos in clibanum ardentem mitti. In quo cum missi fuissent, descendit angelus Domini de cælo, confortans eos, et refrigerans ignem; factus est statim clibanus velut ros. Populus autem cœpit clamare et dicere: Non est Deus in universa terra, nisi Deus Christianorum, quem servi sui Winardus et Genitus prædicant. Præfectus vero comes tanta insania erat invasus, ut etiam necis erubesceret *e*, jussitque sanctos Viros de clibano extrahi; cernensque, quod nihil eis nocere posset, præcepit in ipsorum brachia circulos mitti ferreos, atque in carcerem usque in crastinum retrudi. Cum autem ducerentur in carcerem, facta est vox ad illos de cælo dicens: Estote fortes, o Viri sancti, et confortamini in Domino; quia crastina die omnes habitatores civitatis hujus per vestram prædicationem credituri erunt in Dominum Jesum Christum. Populus vero rogabat sanctissimum virum Winardum, ut baptizaretur ab eo. Beatus autem Winardus, accepta aqua, consecravit eam, et baptizavit illo die plus quam trecentos viros, exceptis parvulis et mulieribus, et prædicabat illis, ut pacem inter * haberent *f*.

fustibus cæditur, in ignem conjicitur, illiusque manens, multos baptizat,

E

7 Postea recedens * inde, venerunt in Burgundiam *g* ad locum, qui vocatur Cellula: qui locus distat sex milliariis ab urbe Lingonensi: juxta fontem, a quo manat lympa dulcissima. Cujus successores, post ejus transitum, ipsum fontem sub beatissimi Guinardi nomine, usque in hodiernum diem, in ejus honore nuncuparunt. Beatus vero Winardus ædificavit ibi oratorium sub honore beatissimæ Virginis Mariæ, et laborabat die ac nocte, ut omnes discipuli ejus, post suum discessum, ibidem Deo servire valerent. Audientes quoque viri religiosi, quam arduam beatissimus Winardus ducebat vitam, veniebant ad eum tradentes illi suas possessiones; nec non comam capitis, propter nomen Domini, ibidem deponentes, sicut enim supra insertum est, a die ordinationis suæ, usque ad mortem, vinum non bibit *h*: panem alium nisi hordeaceum non comedit; vestimentumque illius asperrimum erat cilicium. Ubi cum discordantes videbat, nihilominus ad concordiam revocare studebat. Et quid dicam? Longe ipsius vita fuit a ceteris hominibus *i*.

* supple se
f ad locum, qui Cellula vocatur, venit, ibidem oratorium ædificat arduamque vitam ducit, recedentes
g

h

i

k

8 Quadam enim die, cum ad excolendum hortum, ubi fieri debuisset, et cum discipulis esset *k*, bestiola, quæ vulgo vulpes dicitur, unam

A. ANONYMO.
vulpem, ut
gallinam rap-
tam referat,
solo mandato
compellit,

unam ex suis invadit gallinam, et ante illum transiens in ore illam ferebat; quod cernens venerabilis vir Dei Winardus, ait illi, o crudelis bestiola, cur hanc substantiam fratrum defraudare venisti, nullam habens licentiam, nostram deportare gallinam? Sed potius ad ipsum, ubi eam cepisti, revertere locum, ipsamque dimitte illasam. Tunc illa, servi Dei obtemperans praecepto, reversa ad locum, ubi gallinam ceperat, ibi eam incolumem dimisit. Revertens autem viam suam atque ante fores ecclesiae transiens, in semetipsa contremiscens, cecidit, et expiravit. Unde ex eo tempore, usque in presentem diem, non fuit visa in eodem loco capta gallina a supradictae speciei bestiola, per intercessionem sanctissimi Winardi, confessoris; hoc autem non admirandum est, sed summa cum reverentia praedicandum: quisquis enim voluntatem Domini fecerit, sine dubio securitatem habere potest, quod omnia, quae apud Dominum petierit, impetrabit l. Appropinquante autem tempore migrationis suae ab hac luce, convocans discipulos suos in unum, praedixit illis, quod die quarto sequenti, de hoc seculo esset migraturus. Inter alia admonitionis verba, praecepit eis, sub testificatione, ut corpus ejus in ecclesia non sepelirent, neque involverent linteaminibus, sed cilicio siccio * corporis operirent nuditatem. Audientes autem hoc discipuli, praenimio dolore coeperunt dicere: O pater, cur nos tam cito deseris, aut cur nos desolatos relinquis? omnes enim a te derelicti perditum erimus.

discipulosque
suos consolatus
ae ad virtutem
hortatus pie
moritur.

9 Sanctissimus itaque Winardus, motus his fetibus, blande eos consolari coepit, dicens: Nolite flere, filii dulcissimi, nolite super me contristari: sed habete firmam spem in Domino, et pura mente ac sincero corde, sicut coepistis, illi servite; et tenete doctrinam, quam vos huc usque docui: si enim hoc feceritis, procul dubio scitote, quod Dominus semper vobiscum erit. Quod si aliqua tribulatio vobis evenerit, cum gaudio, propter nomen Domini, sufferte; cogitantes ipsius verba, in euangelio dicentis: Ego quos amo, castigo, et arguo m. Et illud: Scitote, quia mundus gaudebit: vos autem contristabimini n. His autem peractis, vox de caelo intonuit, dicens: Jamque o, C Serve Dei, festina et veni: accipe coronam, quam tibi praeparatam Dominus habet, ab initio seculi, et sic demum missarum solemnibus celebratis, admonitioneque discipulorum peracta, corpore et sanguine Domine se munivit, et ad ultimum vale dicens discipulis, migravit ad Dominum, sub quinto Idus Octobris, ad laudem ejus, qui vivit, et regnat nunc et semper, per infinita secula. Amen.

ANNOTATA.

a Lucæ xi, §. 41 Date eleemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis.

b Eadem plane, quæ tribus primis hisce numeris de Vinardo hic referuntur, in duabus, quæ apud nos ad xvii Januarii diem constant, S. Genulphi Vitis, prioris quidem cap. 1, posterioris vero cap. 1 et 2 de Genulpho narrantur.

b Forte hic legendum homo, nomine ac re Libertus, Vignerius in margine admonet; sed

homo, nomine Aglibertus, in priori S. Genulphi Vita num. 17, ubi idem de Genulpho, quod hic de Vinardo, narratum invenies, legitur.

d Duæ S. Genulphi Vitæ, priusquam, quæ hic et num. proxime prægresso narrantur, de S. Genulpho memorent, hunc ejusque patrem in Gallias Evangelii ibidem annuntiandi causa missos tradunt; cum id autem ibidem Vitæ, S. Vinardo affictæ, auctor anonymus de Vinardo ejusque patre haud indicet, et tamen non secus atque illæ in plurali numero loquatur, vel sic sese, quæ hic et num. proxime prægresso scribit, e duabus S. Genulphi Vitis aut certe earum alterutra mutuasse prodit.

e Locus hic indubie est corruptus. In 1 S. Genulphi Vita num. 24 legitur: Comes, multa invasus insania, etiam nec sic erubescibat.

f Quæ hic et duobus numeris præced. narrantur ac iis, quæ in 1 S. Genulphi Vita num. 17, 19, 20, 22, 23 et 24 referuntur, respondent, tunc primum, cum ea Italia jam abiisset Vinardus, spectatis iis, quæ num. proxime prægresso dicuntur, evenerint: contrarium autem in Lingonensis anni 1604 Breviarii Lectionibus, Commentarii prævii num. 5 et 6 recitatis, indicatur; verum, cum hæc in reliquis fere cunctis ad amussim cum ecclesie Cellensis de Vinardo Lectionibus conveniant, ea hisce illas, contra ac jam plus semel indicavi, haud profuissent, concludendum inde non est, uti nec ex eo, quod Comment. prævii num. 5 in Lectionibus Lingonensibus Vinardus, hic vero num. 3 in Cellensibus Sixtus dicatur Genitum, cum hujus uxor obiisset, efficaciter consolatus.

g Qui Vinardus ejusque pater e carcere, in quem conjecti fuerant, evaserint liberi, auctor anonymus o S. Genulphi Vitis exponere nimio brevitatis studio hic omisit.

h Supra sese dixisse, quod ibidem non dixit, auctor hic innuit, ecce scilicet secutus 1 S. Genulphi Vitam, in qua num. 37 legitur: Sicut enim supra inserimus, a die ordinationis suæ usque ad diem migrationis suæ omne, quod inebriare potest, os ejus non attigit.

i Præcipua, quæ hoc num. narrantur, sunt præsertim e primæ S. Genulphi Vitæ num. 34, 36, 37 et 38 accepta.

k In priori Genulphi Vita num. 38 de Sancto hoc legitur: Quodam die cum ipse sanctissimus confessor invigilaret assiduus in opere, ne quos Christus in eo locello congregaverat, penuria afficeret, excolendi agri causa, quo hortus fieri deberet, cum discipulis expetiit.

l Quod hic de Vinardo, qui vulpem, ut gallinam raptam referret, solo vocis suæ imperio compulerit, id de Genulpho in priore hujus Vita num. 38 et in posteriori num. 29 refertur.

m Apocalyps. 3, §. 19.

n Joannis 16, §. 20.

o Vocem hanc, pro qua melius poneretur Euge, hic ego, quod primaria manu in egrapho nostro exarata reperitur, retinui; contrariam vero ob causam vocibus Actiam et Actiæ, quæ, correctæ primaria manu, in egrapho nostro exhibentur, voces Actiam et Actiæ, pro quarum posteriori in Lectionibus Lingonensibus Actiæ legitur, hic supra num. 1 et 2 substitui.